

576.3 Загальна цитологія. Клітина як біологічна система;

581.8 Гістологія рослин;

581.1 Фізіологія рослин;

581.3 Ембріологія рослин

Таку відповідність між рубриками скороченого варіанта Рубрикатора НБУВ і рубриками УДК можна пояснити використанням різних ознак, які застосовуються при діленні на певні розділи та методикою індексування.

Отже, задіяння одночасно скороченого варіанта Рубрикатора НБУВ і УДК, а також взаємопов'язаності цих двох класифікацій, стає ефективним інструментом тематичного інтелектуального пошуку і важливим компонентом лінгвістично-методичного забезпечення автоматизованої бібліотечної технології, що своєю чергою, сприяє інтегруванню інформаційного потенціалу бібліотеки до світового інформаційного простору.

ФОРМУВАННЯ ЗАСОБІВ ТЕМАТИЧНОГО ПОШУКУ В ЕЛЕКТРОННОМУ КАТАЛОЗІ НБУВ

Оршина Н.В.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (м. Київ)

Дослідна робота в галузі модернізації бібліотечних технологічних процесів, удосконалення методики наукового опрацювання документів і техніки організації бібліотечного інформаційного ресурсу, зокрема, розвитку технологій тематичного пошуку є важливою і актуальною для наукової бібліотеки.

Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського (НБУВ) продовжує роботу з удосконалення методичних підходів формування лінгвістичних засобів електронного каталогу бібліотеки, зокрема, бази даних «Скорочений варіант Рубрикатора НБУВ для наукової бібліотеки», роботу над якою розпочато 2015 р. відділами наукового опрацювання документів та інформаційно-комунікаційних технологій НБУВ.

Записи бази даних Рубрикатора структуровано відповідно до основних принципів побудови авторитетних файлів. Кожний запис бази даних містить класифікаційний індекс, заголовок, методичні вказівки та посилання (якщо такі є), а також терміни для формування алфавітно-предметного покажчика (АПП).

Наприклад, для рубрики «П212 Зернові культури» у відповідні поля внесено такі терміни для формування АПП: гречка, жито, кукурудза, овес, просо, пшениця тощо.

АПП – алфавітний перелік предметних рубрик, що розкривають зміст відображених у каталозі документів з позначенням відповідних класифікаційних індексів. Він полегшує роботу з систематичною частиною, допомагає розшукати необхідні для індексування поняття, які в АПП наведено в їх прямому та інверсованому вигляді, та визначити їх розташування в робочих таблицях з урахуванням аспектів розглядання теми або предмета. АПП надає повний перелік рубрик, відповідних певному ключовому слову.

Наприклад, результат пошуку за словом «грунт» в АПУ:

Ґрунти

Ґрунти — ерозія

Ґрунти — меліорація

Ґрунти — механіка

Ґрунти — населених місць – забруднення і санітарна охорона

Ґрунти — оброблення

Ґрунти — розроблення

Показчик містить відомості про відображення поняття у різних аспектах. Обравши аспект розглядання теми – ерозія ґрунтів, отримуємо відповідну рубрику Рубрикатора НБУВ «П064 Ерозія ґрунтів і боротьба з нею».

Використання ретельно сформованого АПП під час систематизації документів є ефективнішим порівняно з використанням неконтрольованого словника ключових слів. Для порівняння можна здійснити пошук рубрик за словом «фізіологія». За словником ключових слів знаходимо такі рубрики: П12 Біологічні основи рослинництва, П3 Лісове господарство. Лісгосподарські науки, П52 Біологічні основи тваринництва, Е0*55 Загальна цитологія, Е0*73 Загальна фізіологія тощо. Загалом знайдено 11 рубрик.

Натомість, у результаті пошуку за словником АПП знаходимо:

Фізіологія

Фізіологія — клітини

Фізіологія — лісових культур

Фізіологія — людини

Фізіологія — людини — патологічна

Фізіологія — мікроорганізмів

Фізіологія — особливості фізіології — дитячого організму

Фізіологія — особливості фізіології — жіночого організму

Фізіологія — рослин

Фізіологія — рослин — окремих груп

Фізіологія — рослин — сільськогосподарських

Фізіологія — статевого життя

Фізіологія — тварин

Фізіологія — тварин — окремих груп

Фізіологія — тварин — патологічна

Фізіологія — тварин — сільськогосподарських

Фізіологія — тварин і людини

Загалом – 20 рубрик різних розділів Рубрикатора НБУВ.

Різниця у кількості знайдених рубрик зумовлена тим, що за словником ключових слів знайдено лише рубрики, заголовки (або методичні вказівки) яких містять слово «фізіологія». Тому, якщо під рубрикою збираються документи, що розглядають будь-які аспекти цієї теми, але її заголовок не містить слова «фізіологія», його вносять у відповідне поле рубрики як термін АПП. Таким чином, пошук за словником АПП гарантує одержання повного переліку необхідних рубрик.

Крім того, упорядкований перелік термінів АПП дозволяє одразу обирати необхідний аспект розглядання теми або предмета і здійснити швидкий перехід до відповідної рубрики.

Удосконалення і оптимізація інформаційної бібліотечної технології, формування засобів тематичного пошуку в електронному каталозі бібліотеки — це процеси, необхідні для адаптації бібліотеки до умов сучасного інформаційного суспільства, в якому інформація, знання та інформаційні технології є визначальними чинниками розвитку суспільства в цілому, і потреб сучасного користувача.

З ІСТОРІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ АРХІВНОГО ФОНДУ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ ННСГБ НААН

Підгайна Т.М.

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН (м. Київ)

Головним архівним підрозділом у системі ННСГБ НААН є сектор архівів, який здійснює порядок комплектування документів, їх зберігання та облік, а також сприяє їх всебічному використанню в наукових та історико-культурних цілях, відповідно до вимог Закону України «Про Національний архівний фонд і архівні установи».

Сектор архівів ННСГБ НААН формує і підтримує роботу архівного фонду № 5024, наданого ЦДАВО України, який розподіляється на декілька додаткових фондів, які мають свою внутрішню нумерацію, порядок приймання документів, належним чином науково обробляються. Серед них слід виділити архівний фонд особового походження ННСГБ НААН – сукупність документів видатної наукової постаті, що відносяться до однієї особи, сім'ї чи роду та мають аграрно-наукову й історико-культурну цінність, прийняті в установленому порядку на архівне зберігання. Він створений у 2011 р. з метою збереження для майбутніх поколінь документів видатних учених-аграріїв України. Архівний фонд особового походження передбачає зберігання наукових, творчих, рукописних, осібних та інших документів особового походження видатних постатей, які мають винятковий науковий інтерес. Робота архіву здійснюється на основі положення про архівний фонд особового походження ННСГБ НААН, яке затверджено 29 квітня 2011 р., положення про науковий архів ННСГБ НААН та про експертну комісію при науковому архіві.

Для формування архівного фонду особового походження видатних вчених-аграріїв можуть бути наступні особи: дійсні члени та члени-кореспонденти НААН України, вчені-засновники наукових установ, основоположники нових наукових напрямів, автори визначних наукових відкриттів, лауреати вітчизняних, міжнародних та іменних премій системи НААН, погоджених дирекцією ННСГБ НААН.

На початковому етапі співробітниками архіву проводяться переговори з власником документів особового походження щодо складу, змісту, повноти